

# **НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

## **Оперативно-тактичний факультет**

### **Кафедра бойового та логістичного забезпечення**

#### **ЗАТВЕРДЖУЮ**

Начальник кафедри БталЗ

д.т.н, професор

полковник

Руслан КАЙДАЛОВ

30.08.2019

#### **СИЛАБУС**

Управління діями підрозділів родів військ у Національній гвардії України

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ другий (магістерський)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 253 Військове управління (за видами збройних сил)

Розглянуто та ухвалено на засіданні  
кафедри БталЗ

Протокол від 27 серпня 2019 року № 1.

**Харків 2019**

<b>Інформація про викладача</b>	
<b>Прізвище, ім'я, по батькові</b>	Адамчук Максим Миколайович
<b>Наукова ступінь</b>	к.військ.н
<b>Вчене звання</b>	-
<b>Посада</b>	Заступник начальника кафедри БталЗ
<b>Місце роботи</b>	НАНГУ
<b>Адреса кафедри</b>	Харків, м-н Захисників України, 3, буд. 8, каб 1
<b>Контакти</b>	098-28-55-225
<b>E-mail</b>	kafsbz@ukr.net

1.Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту НПП

### 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – <b>4</b>	Галузь знань: <b>25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону»</b>	Цикл професійної підготовки	
Блоків змістових модулів – <b>3</b>	Спеціальність: <b>253 «Військове управління (за видами Збройних Сил)»</b>	<b>Рік підготовки:</b>	
Змістових модулів – <b>5</b>		1-й	2-й – 3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – <b>1</b>		<b>Семестр</b>	
Загальна кількість годин – <b>120</b>		1-й – 2-й	3-й – 5-й
		<b>Лекції</b>	
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	18 год.	14 год.
		<b>Групові заняття, групові вправи</b>	
		36 год.	6 год.
		<b>Семінарські заняття, залік</b>	
		18 год.	4 год.
		<b>Самостійна робота</b>	
		48 год.	96 год.
		<b>Вид контролю: залік з оцінкою</b>	

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Предмет вивчення навчальної дисципліни:** організація роботи командира бригади (полку) в ході підготовки та ведення бойових дій (виконання завдань за призначенням) підрозділами родів військ Національної гвардії України.

**Міждисциплінарні зв'язки з дисциплінами:** «Загальна тактика», «Тактика Національної гвардії України», «Військова розвідка у Національній гвардії України», «Бойове застосування озброєння, військової та спеціальної техніки».

### **Мета та завдання навчальної дисципліни**

Мета навчальної дисципліни – вдосконалення знань слухачів з питань особливостей застосування підрозділів родів військ Національної гвардії України; підготовка слухача, який здатний раціонально приймати рішення на бойове застосування підрозділів родів військ та управляти відповідними підрозділами в ході виконання завдань за призначенням.

### **Компетентності, які формує дисципліна**

ІК (здатність вирішувати складні завдання і практичні проблеми у галузі воєнних наук, в питаннях управління угрупованнями, з'єднаннями та військовими частинами в ході службово-бойового застосування, у повсякденній діяльності та під час виконання ними завдань в оперативних діях, операціях);

К01 (здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу);

К02 (здатність планувати та управляти часом);

К04 (здатність приймати обґрунтовані рішення);

К11 (Здатність застосовувати теорію і сучасні методи оперативного (бойового) планування оперативних дій, операцій (спеціальних операцій, службово-бойових та бойових дій) оперативно-тактичних угруповань (з'єднань, військових частин), а також здійснювати їх всебічне забезпечення під час виконання ними завдань в оперативних діях, операціях (спеціальних операціях, службово-бойових та бойових діях) та максимальної реалізації оперативних (бойових) можливостей угруповань (з'єднань, військових частин) НГУ, ІВФ та ПрО);

К13 (Здатність вирішувати складні завдання і проблемні питання управління угрупованнями, з'єднаннями та військовими частинами НГУ у складі відомчих (у складі МВС) та міжвідомчих органів управління оперативного та тактичного рівнів).

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати: тактико-технічні характеристики артилерійських систем, систем ППО, авіаційної техніки, яка діє в інтересах виконання службово-бойових завдань, можливості артилерії, ППО частини (підрозділу) щодо вогневого ураження противника та прикриття підрозділів частини; основи застосування артилерії, ППО, авіації в різних видах бойових дій та управління артилерійськими підрозділами, підрозділами ППО, авіації в ході бою; місця пунктів управління командирів артилерійських підрозділів, ППО, питання організації взаємодії.

вміти: визначати склад підрозділів артилерії, ППО, що залишається в безпосередньому підпорядкуванні (штатні, додані або підтримуючі) і призначати артилерійські підрозділи, ППО для посилення (підтримки) батальйонів; визначати порядок вогневого ураження противника по завданням, які виконує частина, підрозділ, погоджуючи їх по місцю і часу; управляти артилерійськими підрозділами та ППО в ході виконання завдань за призначенням.

### **3. Зміст навчальної дисципліни.**

Вивчення цього курсу передбачає повне, часткове або опосередковане формування відповідних компетентностей ОНП підготовки офіцерів другого (магістерського) рівня в галузі знань 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону» за спеціальністю 253 Військове управління (за видами збройних сил).

Перелік змістових модулів:

**змістовий модуль № 1.** Основи бойових дій артилерійських підрозділів;

**змістовий модуль № 2.** Робота командира бригади (полку) в ході підготовки та ведення бойових дій (виконання завдань за призначенням) артилерійськими підрозділами НГ України;

**змістовий модуль № 3.** Основи бойових дій підрозділів ППО НГ України;

**змістовий модуль № 4.** Основи організації бойових дій ППО НГ України;

**змістовий модуль № 5.** Основи застосування авіації в ході виконання завдань за призначенням.

Основними видами навчальних занять з даної дисципліни є лекції, групові і семінарські заняття, групові вправи, консультації.

#### 4. Календарно-тематичний план вивчення дисципліни.

Назви змістових модулів, занять та навчальних питань	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього						усього					
		с	гз	гв	с	ср		с	гз	гв	с	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>Блок змістових модулів № 1. Основи бойового застосування підрозділів артилерії НГУ</b>												
<b>Змістовий модуль № 1. Основи бойових дій артилерійських підрозділів</b>												
Заняття 1. Артилерійські підрозділи і основні принципи їх бойового застосування. 1. Призначення, організація та озброєння артилерійських підрозділів. 2. Завдання, які вирішуються артилерійськими підрозділами в бою і основні принципи бойового застосування артилерії. 3. Види вогню артилерії, їх характеристика.	2	2					2	2				
Самостійне вивчення: Основні правила бойового застосування артилерійських підрозділів Національної гвардії України.	1					1	1					1
Заняття 2. Особливості бойового застосування протитанкових артилерійських підрозділів. 1. Призначення та організація, озброєння протитанкових артилерійських підрозділів. 2. Завдання та бойові порядки протитанкових артилерійських підрозділів.	1					1	1					1
Самостійне вивчення: Порядок бойового застосування протитанкових артилерійських підрозділів Національної гвардії України. Угрупування артилерії, бойовий порядок артилерійських підрозділів	1					1	1					1

Заняття 3. Бойове застосування артилерійських підрозділів в бою. 1. Бойове застосування артилерійських підрозділів в оборонному бою. 2. Бойове застосування артилерійських підрозділів в наступальному бою.	2		2				2					2
Самостійне вивчення: Вогневе ураження противника в обороні та в наступі.	1					1	1					1
Заняття 4. Застосування артилерії в бою (при виконанні завдань у збройних конфліктах в сучасних умовах). 1. Призначення та організація, озброєння артилерійських підрозділів. 2. Завдання, які вирішуються артилерійськими підрозділами в бою і основні принципи бойового застосування артилерії. 3. Види вогню артилерії, їх характеристика. 4. Бойове застосування артилерійських підрозділів в основних видах бою.	2				2		2					2
Самостійне вивчення: Особливості організації і ведення бойових дій у різних умовах.	1					1	1					1
Заняття 5. Застосування артилерії у збройних конфліктах в сучасних умовах. Артилерія в стабілізаційних діях. 1. Завдання, які вирішуються артилерійськими підрозділами у збройних конфліктах (в стабілізаційних діях). 2. Способи виконання вогневих завдань.	2	2					2	2				
Самостійне вивчення: Артилерійські підрозділи в стабілізаційних, специфічних діях військ (сил).	1					1	1					1
Заняття 6. Пересування артилерійських підрозділів і розташування їх на місці. 1. Марш артилерійських підрозділів. 2. Перевезення артилерійських підрозділів залізничним транспортом. 3. Розташування артилерійських підрозділів на місці.	2		2				2		2			
Самостійне вивчення: Розрахунок маршу артилерійських підрозділів залізничним транспортом. Напрямки розвитку тактики бойового застосування артилерії	1					1	1					1

Заняття 7. Бойові можливості артилерійських підрозділів НГ України та особливості їх бойового забезпечення. 1. Вогневі можливості артилерійських підрозділів НГ України. 2. Маневрені можливості артилерійських підрозділів НГ України. 3. Особливості бойового забезпечення артилерійських підрозділів.	2		2				2		2			
Самостійне вивчення: Види бойового забезпечення бойових дій: радіоелектронна боротьба; радіаційний, хімічний, біологічний захист; топогеодезичне і навігаційне забезпечення; гідрометеорологічне (метеорологічне) забезпечення; балістична підготовка.	1					1	1					1
Заняття 8. Бойові можливості артилерійських підрозділів НГ України, особливості їх пересування та бойового забезпечення в бою. 1. Пересування артилерійських підрозділів і розташування їх на місці. 2. Бойові можливості артилерійських підрозділів НГ України. 3. Бойове забезпечення артилерійських підрозділів НГ України.	2				2		2					2
Самостійне вивчення: Тенденції розвитку артилерійського озброєння.	1					1	1					1
Разом за змістовим модулем № 1	23	4	8	-	4	7	23	4	4	-	-	15
<b>Змістовий модуль № 2.</b> Робота командира бригади (полку) в ході підготовки та ведення бойових дій (виконання завдань за призначенням) артилерійськими підрозділами НГ України												
Заняття 1. Управління артилерійськими підрозділами НГ України в ході підготовки до бойових дій (виконання завдань за призначенням). 1. Основи управління артилерійськими підрозділами НГ України в ході підготовки до бойових дій (виконання завдань за призначенням). 2. Організація управління артилерійськими підрозділами НГ України в ході підготовки до бойових дій (виконання завдань за призначенням). 3. Порядок роботи командира бригади (полку) та штабу в ході підготовки артилерійського підрозділу до бойових дій (виконання завдань за призначенням).	2	2					2	2				
Самостійне вивчення: Порядок роботи штабу бригади (полку) НГУ з управління артилерійськими підрозділами при підготовці до бойових дій.	1					1	1					1

Заняття 2. Управління артилерійськими підрозділами НГ України в ході бойових дій (виконання завдань за призначенням). 1. Порядок роботи командира бригади (полку) та штабу з управління артилерійським підрозділом в ході бойових дій (виконання завдань за призначенням). 2. Організація взаємодії загальновійськових і артилерійських підрозділів НГ України в ході бойових дій. 3. Особливості управління вогнем артилерії в особливих умовах.	2	2					2	2				
Заняття 3. Робота командира бригади (полку) з управління артилерійським підрозділом в ході підготовки до бойових дій. 1. Розрахунок вогневих та маневрених можливостей артилерійського підрозділу бригади (полку) НГ України. 2. Відпрацювання замислу на розташування артилерійського дивізіону у районі зосередження. 3. Відпрацювання розпорядження з охорони артилерійського дивізіону.	6			6			6					6
Самостійне вивчення: Порядок роботи штабу бригади НГУ з управління артилерійськими підрозділами в бою.	1					1	1					1
Заняття 4. Робота командира військової частини НГ України з управління артилерійським підрозділом в ході бойових дій. 1. Постановка вогневих завдань артилерійському підрозділу. 2. Відпрацювання плану бойового застосування артилерії. 3. Відпрацювання таблиці вогню.	6			6			6					6
Самостійне вивчення: Задачі артилерійських підрозділів з вогневого ураження противника в умовах ведення локальних війн.	1					1	1					1



Заняття 5. Робота командира військової частини в ході підготовки та ведення бойових дій артилерійськими підрозділами НГ України. 1. Організація управління артилерійськими підрозділами НГ України в ході підготовки до бойових дій. 2. Порядок роботи командира загальновійськової частини та штабу в ході підготовки артилерійського підрозділу до бойових дій та в ході бойових дій. 3. Організація взаємодії загальновійськових і артилерійських підрозділів НГ України в ході бойових дій.	2				2		2					2
Самостійне вивчення: Особливості управління артилерійськими підрозділами в умовах збройних конфліктів.	1					1	1					1
Разом за змістовим модулем № 2	22	4	-	12	2	4	22	4	-	-	-	18
Усього за блок змістових модулів №1	45	8	8	12	6	11	45	8	4	-	-	33
<b>Блок змістових модулів № 2. Основи бойового застосування підрозділів ППО НГ України</b>												
<b>Змістовий модуль № 3. Основи бойових дій підрозділів ППО НГ України</b>												
Заняття 1. Основи організації ППО. 1. Призначення, мета ППО. Система ППО. Підсистеми ППО. 2. Організація, озброєння підрозділів ППО НГ України. Класифікація зенітних комплексів за дальністю стрільби. 3. Завдання, які вирішуються підрозділами ППО в бою. Ступені готовності.	2	2					2	2				
Самостійне вивчення: Порядок здійснення бойового чергування з протиповітряної оборони підрозділами ППО.	1					1	1					1

Заняття 2. Основи бойових дій підрозділів ППО. 1. Основні принципи створення системи ППО. 2. Форми та способи застосування підрозділів ППО. 3. Бойові можливості підрозділів ППО НГ України.	2		2				2		2			
Заняття 3. Бойове застосування підрозділів ППО на марші та в основних видах бою. 1. Бойове застосування підрозділів ППО на марші. 2. Бойове застосування підрозділів ППО в оборонному бою. 3. Бойове застосування підрозділів ППО в наступальному бою.	2		2				2					2
Заняття 4. Бойові дії підрозділів ППО НГ України. 1. Основи організації ППО. 2. Основи бойових дій підрозділів ППО. 3. Бойове застосування підрозділів ППО в основних видах бою.	2				2		2					2
Самостійне вивчення: Бойові можливості підрозділів ППО НГ України.	1					1	1					1
Разом за змістовим модулем № 3	10	2	4	-	2	2	10	2	2	-	-	6
<b>Змістовий модуль № 4. Основи організації бойових дій ППО НГ України</b>												
Заняття 1. Робота командира бригади (полку) НГ України з управління підрозділами ППО НГУ при підготовці до бойових дій (виконання завдань за призначенням). 1. Організація підготовки підрозділів ППО НГ України до бойових дій. 2. Робота командира бригади (полку) та штабу в ході підготовки підрозділу ППО НГУ до бойових дій.	2	2					2	2				
Самостійне вивчення: Порядок роботи штабу з управління підрозділами ППО при підготовці до бойових дій.	1					1	1					1

<p>Заняття 2. Робота командира бригади (полку) НГУ з управління підрозділами ППО НГ України в ході бойових дій (виконання завдань за призначенням).</p> <p>1. Робота командира бригади (полку) та штабу з управління підрозділом ППО НГ України в ході бойових дій (виконання завдань за призначенням).</p> <p>2. Здійснення взаємодії з підрозділами, що прикриваються, та взаємодіючими підрозділами.</p> <p>3. Безпосереднє прикриття та наземна оборона позицій підрозділами ППО в ході бойових дій (виконання завдань за призначенням).</p>	2	2					2					2
<p>Заняття 3. Застосування ППО у збройних конфліктах в сучасних умовах.</p> <p>1. Дії підрозділів протиповітряної оборони під час участі у стабілізаційних, специфічних діях та у спеціальній операції.</p> <p>2. Боротьба з безпілотними літальними апаратами незаконних збройних формувань у збройних конфліктах в сучасних умовах.</p> <p>3. Способи боротьби з вертольотами противника підрозділами ППО. Робота командирів і штабів щодо організації боротьби з вертольотами противника.</p>	2		2				2					2
<p>Самостійне вивчення: Методи роботи командира і штабу з організації бою підрозділами ППО. Зміст роботи. Завдання щодо прикриття від ударів повітряного противника підрозділів.</p>	1					1	1					1
<p>Заняття 4. Основи бойового застосування підрозділів ППО НГ України.</p> <p>1. Дії підрозділів протиповітряної оборони під час участі у стабілізаційних, специфічних діях та у спеціальній операції.</p> <p>2. Боротьба з безпілотними літальними апаратами незаконних збройних формувань у збройних конфліктах в сучасних умовах.</p> <p>3. Організація боротьби з вертольотами противника.</p> <p>4. Робота командира бригади (полку) НГ України з управління підрозділами ППО при підготовці та в ході бойових дій.</p>	2				2		2					2

Заняття 5. Організація протиповітряної оборони в районі виконання завдань за призначенням. 1. Постановка завдань на організацію безпосереднього прикриття та наземної оборони позицій військової частини. 2. Відпрацювання розпорядження на організацію протиповітряної оборони в підрозділах військової частини. 3. Відпрацювання плану бойового застосування підрозділів ППО НГ України.	6			6			6					6
Разом за змістовим модулем № 4	16	4	2	6	2	2	16	2	-	-	-	14
Усього за блок змістових модулів №2	26	6	6	6	4	4	26	4	2	-	-	20
Виконання індивідуального науково-дослідного завдання за навчальною дисципліною	30	-	-	-	-	30	30	-	-	-	-	30
<b>Блок змістових модулів № 3. Основи застосування авіації в ході виконання завдань за призначенням</b>												
<b>Змістовий модуль № 5. Основи застосування авіації в ході виконання завдань за призначенням</b>												
Заняття 1. Організаційна структура та способи дій авіаційних частин (підрозділів). 1. Призначення, завдання та організація авіаційної бригади НГ України. 2. Основні принципи ведення бойових дій авіаційними підрозділами і частинами. 3. Способи бойових дій і бойові порядки авіаційних частин та підрозділів.	2	2					2	2				
Самостійне вивчення: Особливості структури та способів дій авіаційної частини НГУ.	1					1	1					1
Заняття 2. Основи організації управління авіаційними підрозділами та частинами. 1. Сутність управління авіаційними підрозділами та частинами і вимоги до нього. 2. Основи роботи командира та штабу по управлінню авіаційними підрозділами та частинами.	2		2				2					2
Самостійне вивчення: Управління авіаційними підрозділами та частинами у збройних конфліктах.	1					1	1					1

Заняття 3. Основи застосування та організації управління авіаційними підрозділами та частинами. 1. Призначення, завдання та організація авіаційної бригади. 2. Основні принципи ведення бойових дій авіаційними підрозділами і частинами. 3. Способи бойових дій і бойові порядки авіаційних частин та підрозділів. 4. Сутність управління авіаційними підрозділами та частинами і вимоги до нього. 5. Основи роботи командира та штабу по управлінню авіаційними підрозділами та частинами.	2				2		2					2
Заняття 4. Основи бойового застосування підрозділів і частин транспортної авіації. 1. Призначення та завдання транспортної авіації. 2. Бойові властивості транспортних літаків. 3. Способи бойових дій та бойові порядки підрозділів і частин транспортної авіації.	2	2					2					2
Самостійне вивчення: Досвід застосування авіації в зоні ООС.	1					1	1					1
Заняття 5. Основи бойового застосування підрозділів і частин армійської авіації. 1. Призначення і завдання армійської авіації. 2. Бойові властивості вертольотів. 3. Способи бойових дій та бойові порядки підрозділів та частин армійської авіації.	2		2				2					2

Заняття 6. Основи застосування родів авіації НГ України в ході виконання завдань за призначенням. 1. Призначення та завдання армійської авіації. Бойові властивості вертольотів. 2. Способи бойових дій та бойові порядки підрозділів та частин армійської авіації. 3. Призначення та завдання транспортної авіації. Бойові властивості літаків. 4. Способи бойових дій та бойові порядки підрозділів та частин транспортної авіації.	2				2		2					2
Разом за змістовим модулем № 5	15	4	4	-	4	3	15	2	-	-	-	13
Усього за блок змістових модулів № 3	15	4	4	-	4	3	15	2	-	-	-	13
ЗАЛІК (з оцінкою)	4	-	-	-	4	-	4	-	-	-	4	-
Усього за дисципліну	120	18	18	18	18	48	120	14	6	-	4	96

## 5. Самостійна робота.

Перелік тем, які здобувач повинен вивчити самостійно.

1. Основні правила бойового застосування артилерійських підрозділів Національної гвардії України.
2. Порядок бойового застосування протитанкових артилерійських підрозділів Національної гвардії України. Угрупування артилерії, бойовий порядок артилерійських підрозділів.
3. Особливості організації і ведення бойових дій у різних умовах.
4. Артилерійські підрозділи в стабілізаційних, специфічних діях військ (сил).
5. Розрахунок маршу артилерійських підрозділів залізничним транспортом. Напрямки розвитку тактики бойового застосування артилерії.
6. Види бойового забезпечення бойових дій: радіоелектронна боротьба; радіаційний, хімічний, біологічний захист; топогеодезичне і навігаційне забезпечення; гідрометеорологічне (метеорологічне) забезпечення; балістична підготовка.
7. Тенденції розвитку артилерійського озброєння.
8. Порядок роботи штабу бригади (полку) НГУ з управління артилерійськими підрозділами при підготовці до бойових дій.
9. Порядок роботи штабу бригади НГУ з управління артилерійськими підрозділами в бою.
10. Задачі артилерійських підрозділів з вогневого ураження противника в умовах ведення локальних війн.
11. Особливості управління артилерійськими підрозділами в умовах збройних конфліктів.
12. Порядок здійснення бойового чергування з протиповітряної оборони підрозділами ППО.
13. Бойові можливості підрозділів ППО НГ України.
14. Порядок роботи штабу з управління підрозділами ППО при підготовці до бойових дій.
15. Методи роботи командира і штабу з організації бою підрозділами ППО. Зміст роботи. Завдання щодо прикриття від ударів повітряного противника підрозділів.
16. Особливості структури та способів дій авіаційної частини НГУ.
17. Управління авіаційними підрозділами та частинами у збройних конфліктах.
18. Досвід застосування авіації в зоні ООС.

Самостійна робота слухачів, як форма навчання, є основною щодо засвоєння навчального матеріалу навчальної дисципліни. Вона організується і здійснюється з метою: відпрацювання матеріалу навчальних занять та засвоєння навчального матеріалу, визначеного тематичним планом для самостійних занять, закріплення та поглиблення знань, умінь та навичок; підготовки до майбутніх занять та контрольних заходів; формування у слухачів

культури розумової праці, самостійності та ініціативи у пошуку та набутті знань.

Мета самостійної роботи полягає в сприянні засвоєнню у повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Питання для самостійної роботи опрацьовуються у часи самостійної підготовки. Якість засвоєння матеріалу перевіряється на початку наступного заняття шляхом письмового або усного опитування та включаються до переліку питань модульного контролю.

Самостійна робота забезпечується: підручниками та посібниками з фонду бібліотеки Національної академії (за рекомендованим переліком), конспектами лекцій, інформаційними ресурсами системи дистанційного навчання ([sdn.ivc.com](http://sdn.ivc.com)) та мережі Інтернет.

Групові консультації проводяться за необхідністю і обов'язково перед видачею контрольних робіт та перед екзаменом.

Особливості організації вивчення навчальної дисципліни слухачами денної (заочної) форми навчання полягають у проведенні навчальних занять в ході установчих та підсумкових навчальних зборів і самостійної роботи слухачів-заочників в період між навчальними зборами.

Важливою і необхідною умовою вироблення у слухачів вірного підходу до управлінської діяльності командира (першого заступника командира – начальника штабу) частини (з'єднання) є проведення на заняттях аналізу конкретних ситуацій викладачами, які набули достатнього досвіду військової служби.

У результаті вивчення навчальної дисципліни в цілому у слухачів повинен бути сформований індивідуальний підхід до вирішення завдань керівництва службово-бойовою діяльністю частини.

Орієнтовна методика відпрацювання тем лекційного заняття:

вивчити програму навчальної дисципліни та робочу навчальну програму;  
визначити місце теми цієї лекції в структурі навчальної дисципліни за тематичним планом;

з'ясувати всі питання, які необхідно вивчити;

вивчити навчальний матеріал, який є в конспекті, уточнити обсяг відсутнього матеріалу на основі контрольних питань, завдань для контрольної роботи і питань, винесених на іспит (див. програму навчальної дисципліни та робочу навчальну програму);

визначити літературу, в якій є необхідний навчальний матеріал, та послідовність його засвоєння;

кожен навчальний матеріал опрацювати в такий спосіб:

прочитати його в динаміці, щоб зрозуміти загальну сутність;

вдруге прочитати навчальний матеріал, осмислюючи кожне слово і речення;

за третім разом виокремити основні поняття, сутність явищ і процесів, їх структуру і зміст, а також зв'язки між ними;

записати все це в конспект;



установити зв'язок із попереднім навчальним матеріалом;  
самостійно відповісти на всі контрольні питання з цієї теми.

## **6. Політика курсу та оцінювання.**

Формами контролю знань слухачів з навчальної дисципліни є поточний, модульний та підсумковий контроль.

Виконання слухачем завдань поточного контролю є обов'язковим етапом вивчення навчальної дисципліни.

В ході поточного контролю оцінюється рівень знань, умінь та навичок слухачів, що здійснюється в ході вивчення навчального матеріалу шляхом проведення усного чи письмового опитування, тестування, виконання практичних завдань, тощо.

Під час контролю систематичності та активності навчальної діяльності слухачів оцінюються: участь в обговоренні питань на семінарах, результати виконання практичних завдань, якість опрацювання завдань для самостійного вивчення, інші форми робіт.

За результатами поточного контролю знань, умінь та навичок студентів (з урахуванням систематичності й активності роботи та виконання завдань) визначається оцінка за національною чотирибальною шкалою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), яка виставляється у журнал обліку успішності та контролю відвідування занять.

## **7. Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.**

Оцінка «відмінно» - за всебічні, систематичні, глибокі знання навчального матеріалу; вміння самостійно виконувати завдання, конкретні ситуації, передбачені програмою; вільне володіння основної та додаткової літературою та іншою інформацією, яка рекомендована програмою.

Оцінка «добре» - за досить повне знання навчального матеріалу; вміння успішно виконувати завдання, конкретні ситуації, передбачені програмою; достатньо повне володіння основної та додаткової літературою, та іншою інформацією, яка рекомендована програмою.

Оцінка «задовільно» - за знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого освоєння освітньо-професійної програми; вміння впоратися з виконанням завдань, конкретних ситуацій, які передбачені програмою дисципліни; недостатнє володіння основної та додаткової літературою.

Оцінка «незадовільно» - за наявність прогалин у знанні основного навчального матеріалу, нерозуміння сутності питань, що викладаються; допущення принципових, грубих помилок у виконанні завдань, які передбачені програмою.

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля з метою діагностики досягнення цілей навчання та після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля, на які поділений навчальний матеріал дисципліни. У ході виконання модульних завдань оцінюються: результати тестування,

виконання письмових завдань, розв'язання практичних ситуацій, інші завдання. За результатами модульного контролю визначається оцінка, яка виставляється у журнал обліку успішності та контролю відвідування занять за національною чотирибальною шкалою оцінювання.

Слухачу не може бути виставлена підсумкова оцінка за дисципліну, якщо він не має оцінок за усі модулі, передбачені програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль – це оцінювання результатів навчання слухачів на завершальному етапі вивчення дисципліни.

Підсумкова оцінка за дисципліну є середнім арифметичним значенням оцінок за модульний і поточний контроль. За дисципліну підсумкова оцінка виставляється як середнє арифметичне всіх залікових кредитів дисципліни.

Облік підсумкового контролю успішності слухачів здійснюють у журналі обліку успішності та контролю відвідування занять, у індивідуальних навчальних планах, у яких фіксують інформацію за кожний модуль, та відомості обліку успішності.

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до вимог «Положення Про оцінювання знань слухачів (курсантів, студентів) в Академії» згідно з критеріями оцінювання, які наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка			Критерії
за шкалою ECTS	за нац. шкалою	за шкалою Академії	
A "Відмінно"	Відмінно	90 – 100	Слухач виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; опрацював основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності у розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
B "Дуже добре"	Добре	82 – 89	Слухач виявив систематичні та глибокі знання вище середнього рівня навчального матеріалу дисципліни; продемонстрував уміння легко виконувати завдання, передбачені програмою; опрацював літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
C "Добре"		75 – 81	Слухач виявив у цілому добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але припустив низку незначних помилок; опрацював основну літературу,

Оцінка			Критерії
за шкалою ЕКТС	за нац. шкалою	за шкалою Академії	
			рекомендовану програмою; показав систематичні знання з дисципліни; здатний самостійно використовувати та поповнювати знання у процесі подальшого навчання та професійної діяльності.
D "Задовільно"	Задовільно	66 – 74	Слухач виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути самостійно.
E "Достатньо"		60 – 65	Слухач виявив мінімальні знання основного навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконував завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значні помилки у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.
FX "Незадовільно"	Незадовільно	35 – 59	Слухач має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу дисципліни; припускає принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань.
F "Незадовільно"		1 – 34	Слухач не має знань зі значної частини навчального матеріалу; припускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань; не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал.

## 8. Рекомендована література.

### Базова.

1. Основи бойового застосування підрозділів артилерії та протиповітряної оборони Національної гвардії України [Текст]: навч. посіб. / М.

- М. Адамчук, С. П. Павлов, І. С. Луговський, О. В. Минько. – Х. : НА НГУ, 2019. – 184 с.
2. Бойове застосування артилерії Національної гвардії України (дивізіон, батарея, взвод, гармата): навчально-наочний посібник. – м. Київ, 2015. 147 с.
3. Бойовий статут артилерії Збройних сил України – ч. II (дивізіон, батарея, взвод, гармата). – наказ НГШ від 23.01.2017 №18.
4. Довідник офіцера артилерійського підрозділу: навч. посіб. / М. М. Ляпа, П. Є. Трофименко, С. П. Латін та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – 588 с.
5. Довідник командира артилерійського підрозділу: навч. посіб. / М. М. Ляпа, Ю.І. Пушкарьов та ін. – Суми: Сумський державний університет, 2013. – 311 с.
6. Тактика: підручник / В.В. Вішняков, Г.А. Дробаха, А.А. Каленський, Є.Б. Смірнов - К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. – 735 с.
7. Тактика артилерії: підручник. – Суми: Вид-во СДУ, 2005, – 678 с.
8. Бойова робота в протитанковій артилерії: навч. посіб. / П. Є. Трофименко, С. П. Латін, М. М. Ляпа та ін. – Суми: Сумський державний університет, 2014. – 211 с.
9. Бойова робота вогневих підрозділів артилерії: Навчальний посібник. / В.М. Рябоконь, П.Є.Трофименко, Ю.І. Пушкарьов, С.П. Латін, В.Ф. Рудой. – Суми: Видавництво Сум ДУ, 2004. – 152 с.
10. Бойовий статут військ протиповітряної оборони сухопутних військ збройних сил України, частина III (взвод, відділення, обслуга), затверджено наказом командувача Сухопутних військ Збройних Сил України від 26.05.2016 № 248.
11. Довідник для офіцерів підрозділів військ протиповітряної оборони сухопутних військ: Харківський університет Повітряних сил імені Івана Кожедуба, Харків – 2014.
12. Тактика авіації Повітряних Сил Збройних Сил України: підручник / О.Б. Котов, В.Д. Моїсеєнко, О.М. Полуйко та ін.;– Х.: ХУПС, 2014. – 312 с.
13. Тактика армійської авіації. Ч. 1. Основи тактики армійської авіації : навч. посіб. / А. М. Алімпієв, Ю. М. Корнусь, О. С. Петриченко, С. А. Калкаманов - Х. : ХНУПС, 2016. - 160 с.
14. Тактика армійської авіації. Ч. 2. Бойове застосування підрозділів армійської авіації : навч. посіб. / А. М. Алімпієв, Ю. М. Корнусь, О. С. Петриченко, С. А. Калкаманов. - Х. : ХНУПС, 2017. - 228 с.
15. Тактика транспортної авіації. Ч. 1. «Основи тактики транспортної авіації» : навч. посіб. / А. М. Алімпієв, Ю. М. Корнусь, С. А. Калкаманов - Х. : ХНУПС, 2017. - 194 с.
16. Тактика транспортної авіації. Ч. 2. «Бойове застосування підрозділів транспортної авіації» : навч. посіб. / А. М. Алімпієв, Ю. М. Корнусь, С. А. Калкаманов - Х. : ХНУПС, 2017. - 114 с.

### Допоміжна

1. Курс підготовки артилерії ЗСУ (КПА-2006). Дивізія, бригада (полк), дивізіон, батарея, взвод, гармата. К.: Видавництво “Варта”, 2006. – 160 с.
2. Підручник сержанта зенітних підрозділів військ ППО СВ (спеціалістів виробу 9К310 ПЗРК «Ігла-1») / Навчальний центр підготовки молодших спеціалістів Сухопутних військ ЗС України, 2012.–57 с.
3. Підручник сержанта зенітних підрозділів військ ППО СВ (спеціалістів виробу ЗУ 23-2) / Навчальний центр підготовки молодших спеціалістів Сухопутних військ Збройних Сил України, 2012. – 33 с.
4. Полевой устав СВ США FMI-112 “Противотанковый вертолетный батальон” ГРУ ГШ, М-88.
5. Общая тактика: учебное пособие / В.Н. Зарицкий – Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2007. – 184 с.
6. Дії взводу управління в бою: навч. посіб. / П.Є. Трофименко, Ю.І. Пушкарьов, О.В. Панченко та – Суми: Сумський державний університет, 2011. – 163 с.
7. Методичний посібник для проведення занять з спеціальної підготовки (підготовка спеціалістів виробу ЗУ 23-2): мет. посіб. / Навчальний центр підготовки молодших спеціалістів Сухопутних військ Збройних Сил України, 2012. – 73 с.
8. Военно-техническая, военно-специальная подготовка и тактика войсковой противовоздушной обороны подразделений, вооруженных ПЗРК 9К38 «Игла»: учеб. пособие / О. М. Кот – Гродно: ГрГУ, 2012. – 459 с.
9. М.О. Єрмошин, О.В. Кулешов, Є.І. Ряполов, В.В. Шулежко, Нові підходи до тактики зенітних ракетних (ракетно-артилерійських) з’єднань, частин і підрозділів складі угруповань військ (сил) / Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України № 1(14). ХУПС – 2014, с. 94-98.
10. Ямпольский Л.С. Обобщенный анализ применения средств воздушного нападения ОВС НАТО при проведении военной операции в Югославии «Решительная сила» и в других локальных войнах в 90-х годах: Учебн. пособие. – Ульяновск: УлГТУ, 2000. – 80 с.
11. «Опасное небо Афганистана. Опыт боевого применения советской авиации в локальной войне. 1979–1989»: Центрполиграф; М.; 2012 – 161 с.
12. Основы управления зенитными подразделениями в различных видах общевойскового боя: Учеб. пособие / Е.Н.Гусев, М.Н.Розум, Н.Ф.Семенов, Ю.Л. Бойко; Под. ред. Е.Н.Гусева; Санкт-Петербургский государственный горный институт (технический университет). СПб, 2004. – 175 с.

**Заступник начальника кафедри бойового та логістичного забезпечення  
к.військ.н.**

**підполковник**

**Максим АДАМЧУК**